

**VALTIONEUVOSTON ASETUS PORONHOITOVUODELTA 2026/2027
MAKSETTAVASTA ELÄINKOHTAISESTA TUESTA**

Yleistä

Liittymissopimuksen artiklan 142 perusteella Suomi on saanut luvan myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia 62 leveyspiirin pohjoispuolella sijaitseville alueille. Nykyinen komission pohjoista tukea koskeva päätös on C(2021)8773. Päätöksessä on pohjoiseen tukeen oikeuttavat tuotteet jaettu ryhmiin, joille on asetettu tuen määrää ja tuettavia enimmäismääriä koskevia rajoitteita.

Porotalouden tuesta on säädetty maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 14 §:ssä. Edellä mainitun lain 14 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään porotalouden tuen määrästä sekä muista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Porojen eläinkohtaista tukea ehdotetaan maksettavaksi tukialueilla C3 ja C4 poronhoitoa harjoittaville tuenhakijoille.

Ehdotuksesta on pyydetty lausuntoja valtiovarainministeriöltä, Ruokavirastolta, Saamelaiskäräjiltä, Paliskuntain yhdistykseltä, Elinvoimakeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä ja Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.:ltä. Lausuntopalvelua ei ole käytetty varsin rajallisen tuensaajajoukon johdosta. Valtiovarainministeriöllä ja Ruokavirastolla ei ollut asetusluonnoksesta lausuttavaa. Lapin elinvoimakeskus toteaa lausunnossaan, että eri puolilla poronhoitoaluetta on viime vuosina ollut monia haastavia poronhoitovuosia peräkkäin. Yleisen kulurakenteen nousunkin todetaan lausunnossa olevan merkittävä haaste porotaloudelle. Viime syksynä poronlihan tuottajahinta laski edelleen, mikä vaikeuttaa entisestään poronhoitajien taloudellista tilannetta. Lausunnossa todetaan porotalouden olevan nykyisen maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi erittäin tärkeä osa Suomen huoltovarmuutta, sillä poronliha on merkittävä osa paikallista ruokaturvaa. Luonnosta vahvasti riippuvaisen elinkeinon turvaamiseksi Lapin elinvoimakeskus esittää, että tukitaso nostettaisiin nykyisestä 28,5 eurosta/eloporo pysyvästi 35 euroon/eloporo.

Paliskuntain yhdistys toteaa lausunnossaan, että eläinkohtainen tuki on porotalouden harjoittajalle pieni, mutta tärkeä tulonlähde. Tukien osuuden porotalouden liikevaihdosta todetaan olevan vakiintuneesti alle 20 %. Teurastulo on poronhoidon alkutuotannossa pääasiallinen tulonlähde, viime vuosina noin puolet alkutuotannon kokonaistuloista. Teurasmäärä todetaan olleen jo vuosia alhainen, joka esitetään kuviossa 1 lausunnossa. Merkittävin syy alhaisiin teurasmääriin on pitkään jatkuneiden petovahinkojen nouseva määrä, joka johtuu jatkuvasta petokantojen kasvusta. Myös eloporojen kokonaismäärä on pääasiassa suurten petovahingoitten takia ollut useita vuosia reilusti alle asetetun suurimman sallitun poromäärän. Tukikelpoisten porojen määrä todetaan niin ikään laskeneen erityisesti talvikausien 2019–2020 ja 2021–2022

vaikeiden luonnonolosuhteiden sekä kasvavien petovahinkomäärien takia. Lausunnossa todetaan vuonna 2025 porotalouden eläinkohtaista tukea maksetun 147 259 eloporoista yhteensä 4 196 881,50 euroa. Tukikelpoisten porojen määrä ei lausunnossa arvella juuri nousemaan kuluvaan vuonna. Paliskunnista kerättyjen alustavien poroluettelotietojen perusteella eläinkohtaisen tuen piirissä olevien porojen määrä tulevan todennäköisesti jäämään viime vuoden tasolle tai jopa sen alle. Eläinkohtaisen tuen taustamuistiossa todetaan tukikelpoisten porojen määräksi arvioidun 153 000 kpl ja määrärahaksi 4,19 miljoonaa euroa. Esitetyllä tukitasolla (28,5 €/eloporo) ja taustamuistiossa arvioidulla tukikelpoisten porojen määrällä lausunnossa todetaan eläinkohtaisen tuen kokonaismäärän olevan kuitenkin 4 360 500 euroa. Taustamuistio tulisi tämän osalta lausunnon mukaan tarkistaa.

Lisäksi Paliskuntain yhdistyksen lausunnossa todetaan yleisen kustannustason nousun ja maailmanpoliittisen tilanteen aiheuttaneen haasteita ja tarpeita kotimaisen ruoantuotannon varmistamiselle ja omavaraisuudelle. Erityisesti Pohjois-Suomessa porotalous on erittäin merkittävässä roolissa alueellisessa huoltovarmuudessa. Kovat tuotantokustannukset koettelevat myös porotaloutta. Polttoaineiden, rehujen ja energian hintojen korkea hintataso heikentävät porotalouden kannattavuutta, eikä poronlihan tuottajahinnan nousu riitä kattamaan tuotantokustannusten nousua. Lisäksi lausunnossa todetaan, että asetusluonnoksessa ja muistiossa on huomioitu tuleva poronhoitolain ja siihen liittyvien lakien muutos (HE 161/2025 vp). Lakimuutokset on ehdotettu tulemaan voimaan 1.6.2026, mutta sen käsittelyn on lausunnossa todettu olevan vielä eduskunnassa kesken. Eläinkohtainen tuki poronhoitovuodelta 2026/2027 maksetaan poronhoitovuoden 2025–2026 päätösten ja poroluetteloiden perusteella. Nämä päätökset on tehty ja tehdään tällä hetkellä voimassa olevan poronhoitolain mukaisesti. Käytännössä kokonaan uutena säädöksenä tulevan 40 b §:n 3 momentin mukaisia päätöksiä ei voi olla vielä olemassa eläinkohtaista tukea maksettaessa. Paliskuntain yhdistys esittää, että eläinkohtaisen tuen määräraha tulee nostaa tuleville vuosille 5,355 miljoonaan euroon. Lausunnossa esitetään lausunnolla olevaa asetusluonnosta muutettavan siten, että tuen määräksi säädetään 35 euroa eloporolta.

Suomen porosaamelaiset ry toteaa lausunnossaan, että Suomen perustuslain 17 § 3 momentin mukaan saamelaisilla olevan alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Poronhoito sisältyy säännöksen turvaamaan saamelaisten kulttuurimuotoon. Tämä perusoikeussäännös turvaa saamelaisten aseman alkuperäiskansana siihen liittyvine kansainvälisistä sopimuksista ilmenevine oikeuksineen. Lausunnossa todetaan Euroopan komission antaneen 9.12.2025 uuden täytäntöönpanopäätöksen koskien porojen ja porotuotteiden tuotantoon sekä kaupan pitämiseen Suomessa myönnettävien kansallisten tukien sallimisesta (C(2025) 8458 final) Sääolojen ja eläintautien poronhoidolle aiheuttamien vahinkojen korvaamista sekä saamelaista poronhoitoa tukevia toimenpiteitä koskevaan toimenpideluokkaan on varattu yhteensä 10 miljoonan euron vuotuinen määrärahakatto. Lausunnon mukaan samassa täytäntöönpanopäätöksessä Euroopan komissio nosti suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvauskaton 10 miljoonasta 12 miljoonaan euroon, sekä perinteisten porotalousjärjestelmien investointitukeen ja ylläpitoon varatun kansallisen määrärahan enimmäismäärän 2,4 miljoonaan euroon. Poronhoidon todetaan lausunnossa olevan paitsi toimeentuloa antava elinkeino, myös saamelaisten kulttuurimuodon tärkein kantava aineellinen perusta sekä saamelaisten oman kielen, kulttuurin ja elämänmuodon ylläpitämisen ja kehittämisen keskeisin osatekijä. Näiden hallitusohjelman kirjausten toteuttamisessa myös tällä eläinkohtaisen tuen kohdentamisella ja tuen määrällä todetaan lausunnossa olevan hallitusohjelman

lupausten toteuttamiselle iso merkitys. Lausunnossa todetaan 20.3.2026 julkaistun Oulun yliopiston tutkimushankkeen ”saamelaisten poronhoitajien hyvinvoinnin haasteet ja mahdollisuudet” tulokset. Tutkimusten tulosten mukaan ”Saamelainen poronhoito tarvitsee vahvemman aseman Suomessa, mikä tulee esiin myös päätöksenteon ja tukijärjestelmien johdonmukaisessa kehittämisessä. Saamelaiset poronhoitajat tarvitsevat tukimuotoja, jotka vahvistavat nimenomaan heidän hyvinvointiaan. Tällä on merkitystä poronhoitajien hyvinvointiin sekä oikeuksiin ja tunteeseen alkuperäiskansana.” Suomen porosaamelaiset ry esittää, että saamelaisten poronhoitoa tukevana toimenpiteitä eläinkohtaista tukea kehitetään siten, että käyttöön otetaan perustuki ja lisätuki jota selvitetään lausunnon alla olevassa Vertailumuistiossa. Tällä mahdollistettaisiin lausunnon mukaan tuen kohdentaminen aktiivisesti poronhoitoa harjoittaville poronomistajille. Tämä ratkaisu olisi konkreettinen toimenpide saamelaisten poronhoidon tukevana toimenpiteenä. Lisäksi esitetään tukikelpoiset eloporo-pykälän muuttamista siten, että perustuen saamisen edellytyksenä olisi, että ruokakuntaan kuuluvat henkilöt omistavat poronhoitovuoden päättyessä vähintään 80 eloporoa. Lausunnossa esitetään lisäksi Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa maksetavaksi korotettua tukea 40 euroa/eloporo niille poronomistajille, jotka ovat oikeutettuja perustukeen (28,50 €) ja omistavat vähintään 150 eloporoa ja joilla on vähintään 50 paliskunnan hyväksymää työpäivää. Tällä muutoksella lausunnon mukaan Suomi tukisi saamelaisten poronhoitoa Euroopan unionin päätöksen mukaisesti ja eloporotuki kohdentuisi heille, joiden toimeentulo on riippuvainen poronhoidosta. Esitetyn lisätuen määrä olisi 40 euroa eloporoa kohti. Lausunnon mukaan tällä ratkaisulla tuki kohdentuisi niille poronhoitajille, joiden toimeentulo on tosiasiallisesti riippuvainen poronhoidosta ja jotka toimivat aktiivisesti paliskuntien poronhoitotyössä. Poronhoitajan on oltava työikäinen, koska nimenomaan työikäisten tukemisella on merkitystä elinkeinon jatkuvuuden, elinvoimaisuuden ja ihmisten toimeentulon kannalta he myös ovat niitä, jotka paliskunnissa työskentelevät aktiivisesti poronhoidossa. Poronhoidossahan dokumentoidaan lausunnon mukaan kaikki kulut, joten ne ovat todennettavissa. Lausunnossa on lisäksi vertailumuistio, jonka tarkoituksena on vertailla voimassaolevaa (tarkoittaen ilmeisestikin esitettyä asetusluonnosta) ja Suomen porosaamelaiset ry:n esittämään muutokseen, muistion mukaan esitetty muutos ei muuttaisi eläinkohtaisen tuen perusrakennetta ja sen katsotaan muistiossa olevan toteutettavissa asetustasolla ja olevan yhteensopiva maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) sekä EU:n komission täytäntöönpanopäätöksen C(2025) 8458 kanssa. Lisäksi lausunnossa katsotaan, että esitetty malli parantaisi tuen kohdentumista aktiiviseen ja kulttuurisesti merkittävään poronhoitoon ilman muutoksia tukijärjestelmän perusrakenteeseen.

Lausunnoissa esiin nostetut tekijät ovat perusteltuja ja ne on otettu valmistelussa huomioon. Tarkastelun perusteella korotetulle eikä eriytetylle tukitasolle ei ole käytettävissä olevien tietojen perusteella erityistä perustetta poronhoitovuonna 2026/2027. Tukitason muuttamista ei ole myöskään katsottu tarkoituksenmukaiseksi, koska tukitaso perustuu käytettävissä olevaan määrärahaan ja valtiontaloudellisiin reunaehtoihin.

Lausunnoissa esiin nostettu kustannustason nousu sekä maailmanpoliittisen tilanteen vaikutukset heijastuvat laaja-alaisesti koko alkutuotantoon. Tätä tilannetta arvioidaan kokonaisuutena ja sen huomioon otto edellyttäisi toimenpiteiden kohdentamista laajemmin alkutuotantoon porotalouden lisäksi.

Poronlihan tuottajahintojen lasku on tunnistettu haasteeksi, mutta hintakehitys on markkinaehtoinen ilmiö, johon yksittäisen tuen muuttamisella ei voida kohdennetusti ja pitkäjänteisesti vaikuttaa ilman riskiä markkinasignaalien vääristymisestä. Tukijärjestelmän tarkoituksena ei ole kompensoida lyhytaikaisia hintavaihteluita, vaan tarjota vakautta toimintaedellytyksiin.

Teurasmäärien ja tukikelpoisten porojen määrän vaihtelut puolestaan liittyvät porotalouden rakenteellisiin ja luonnonolosuhteisiin perustuviin tekijöihin. Näihin voivat vaikuttaa esimerkiksi sääolosuhteet, laidunten tila sekä pitkän aikavälin kehityssuunnat porokannoissa.

Tuen mitoituksessa on pyritty tasapainoon, jossa tukijärjestelmä kannustaa kestäväan porokannan hallintaan.

Petovahinkojen lisääntyminen on merkittävä huolenaihe, joka on tuotu esiin useissa muissakin yhteyksissä. Petovahinkojen korvaaminen ja ennaltaehkäisy kuuluvat kuitenkin ensisijaisesti erillisten korvaus- ja hallintajärjestelmien piiriin.

Esitetyistä lausunnoista ei aiheutunut muutosehdotuksia asetusluonnokseen muita muutoksia kuin Paliskuntain yhdistyksen lausunnossa esitetty poroeläinmäärien päivitys.

Toimivalta valtioneuvostolle on asiassa osoitettu maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien lain (1559/2001) 4 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa. Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen poronhoitovuodelta 2026/2027 maksettavasta eläinkohtaisesta tuesta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 § *Soveltamisala.* Asetuksessa säädettäisiin poronhoitajille valtion talousarviossa vuodelle 2025 maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen osoitetuista varoista poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitetulta poronhoitovuodelta 2026/2027 maksettavasta eläinkohtaisesta tuesta.

2 § *Tuen haku.* Tukea maksettaisiin maaseudun kehittämisen korvauksien, suorien viljelijätukien ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien korvaus- ja tukialueista ja niiden saaristoksi luettavista osa-alueista annetun valtioneuvoston asetuksen (1379/2022) liitteessä 1 tarkoitetuilla alueilla C3 tai C4 poronhoitoa harjoittaville maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuille hakijoille. Tuen saamisen edellytyksenä olisi, että tuen saaja pitää kirjaa harjoittamansa porotalouden tuloista ja menoista.

3 § *Tukikelpoiset eloporo.* Tuen saamisen edellytyksenä olisi edelleen, että ruokakuntaan kuuluvat henkilöt omistavat poronhoitovuoden päättyessä vähintään 80 eloporoa. Tukea ei maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 14 §:n mukaa makseta niistä poroista, joiden määrä ylittää paliskunnalle tai sen osakkaille määrätyt poronhoitolain 21 §:n 1 tai 3 momentissa taikka 40 b §:n 3 momentissa tarkoitetut suurimmat sallitut määrät eikä niistä poroista, jotka osakkaan jotka osakkaan olisi paliskunnan mainitun lain 22 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetun päätöksen mukaan pitänyt teurastaa, joten yliluvun ja teurasrästien vaikutuksesta ei

enää ole mainintaa tässä asetuksessa. Tuen muihin määräytymisperusteisiin ei ehdoteta muutoksia vuoteen 2025 verrattuna.

4 § *Tuen määrä.* Tuen suuruudeksi ehdotetaan 28,50 euroa eloporoilta, joka on sama tukitaso kuin vuonna 2025 myönnetty tuki.

5 § *Voimaantulo.* Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2026.

Taloudelliset vaikutukset

Valtion talousarvion momentilla 30.20.40 (maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki) on vuonna 2026 osoitettu varat yhteensä 350,00 miljoonan euron suuruiseen maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen. Eläinkohtaisen tuen piirissä arvioidaan olevan noin 147 000 poroa. Tämä määrä on sama kuin syksyllä jakoehdotusta laadittaessa arvioitu eloporomäärä. Ehdotetulla tukitasolla porojen eläinkohtaiseen tukeen arvioidaan tarvittavan 4,19 miljoonaa euroa. Tarvittava määräraha on otettu huomioon maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momentin jakoehdotusta laadittaessa sekä suunniteltaessa vuoden 2026 talousarvion määrärahan käyttöä. Muut momentilta 30.20.40 rahoitettavat kohteet huomioon ottaen määrärahan arvioidaan riittävän ehdotettuun tarkoitukseen.